

Paradicsom foltos hervadás vírus paprikán

Vírusos betegségek

Kórokozó:

Tomato spotted wilt virus (TSWV)

Elterjedés:

A paradicsom foltos hervadás vírus egyike a legjelentősebb és legszélesebb gazdanövénykörrel rendelkező vírusoknak. Mintegy ezer növényfajt képes megfertőzni, melyek között számos gazdaságilag jelentős kultúrnövény is szerepel. A betegséget 1919-ben Ausztráliában írták le. Hazánkban 1972-ben figyelték meg dohánynövényeken, de csak később, az 1994-től vált jelentőssé, ekkor terjedt el az országban a nyugati virágtripsz is.

Tünetek:

A foltos hervadás vírus főleg hajtattott növényeken jelentkezik, a betegség előfordulás szoros összefüggésben van a nyugati virágtripsz (*Frankliniella occidentalis*) megjelenésével és károsításával. A leveleken sárga egynemű, vagy gyűrű alakú foltok jelennek meg. Ezek később barnás színűek lesznek. A hajtáscsúcs lankadni kezd, hervad, végül pedig elszárad. A száron sötétbarna foltok figyelhetőek meg, a termés pedig egyenetlen felületű lesz és gyűrűs foltok jelennek meg rajtuk. A vírus által okozott tünetekre először fényszegény körülmények között, tavasszal lehet számítani. A későbbi időszakban a tünetek eltűnhetnek – de a fertőzés továbbra is fennmarad –, majd újra megjelenhetnek, amikor a növényeket stresszhatás éri.

A betegség kialakulásának feltételei:

A kórokozó rendkívül széles gazdanövénykörrel rendelkezik, ezek mind fertőzési forrásként szolgálhatnak. A beteg növényekről vektorok segítségével terjed az egészséges növényekre a vírus. A paradicsom foltos hervadás vírus legfontosabb vektora a nyugati virágtripsz (*Frankliniella occidentalis*) és a dohánytripsz (*Thrips tabaci*).

Védekezés:

A kórokozó elleni védekezés alapja a megelőzés. Számos fajtát lehet találni a vetőmagpiacon, melyek ellenállóak a paradicsom foltos hervadás vírusra. A megelőzésben fontos szerepet kap a gyomgazdák és a vektorok elleni célzott védekezés. Tartsunk izolációs távolságot a szomszédos területen termesztett gazdanövények és a paprika állomány között. Ne hajtassunk egy berendezésben dísznövényeket és paprikát is. A beteg növényeket azonnal távolítsuk el az állományból, ezzel csökkenthető a betegség továbbterjedése.

Kápia típusú paprika termésén színeződés előtt megjelenő tünetek

Jellegzetes gyűrűs foltosság a leveleken

Rosszul színesedő bogró

Felhasznált szakirodalom:

A zöldségfélék betegségei és kártevői - A zöldségfélék védelme az integrált növénytermesztésben és a biológiai növényvédelem eszközei (Milan Hluchý - Jan Prášil - Jaroslav Rod - István Somssich - Miloslav Zacharda - Karel Zavadil); BIOCONT LABORATORY KFT; 2005

Kertészeti növénykerttan (Glits Márton – Folk Győző); Mezőgazda; 2000

A hajtattott zöldségfélék (paprika, paradicsom, uborka) károsítói elleni védekezés (Bán Gergely, Bese Gábor, Forrai Alfréd, Varga András); Növényvédelem 49 (5), (217-240); 2013

A paradicsom bronzfoltosság vírus (tomato spotted wilt tospovirus, tswv) kimutatása dohánytripsz (Thrips tabaci Lindeman) egyedekből (Szénási Ágnes, Almási Asztéria, Jenser Gábor); Növényvédelem 37 (7), (337-340); 2001

Hazánkban paprikán előforduló paradicsom foltos hervadás vírus (tomato spotted wilt virus) normál és rezisztencia áttörő törzseinek részleges molekuláris jellemzése (Almási Asztéria, Csilléry Gábor, Nemes Katalin, Salánki Katalin, Palkovics László, Tóbiás István); Növényvédelem 77 (52:1), (30-37); 2016

Epidemiology and control of virus diseases of vegetables (J. A. Tomlinson); Annals of Applied Biology, 11 (661-681); 1987

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_521_Novenyvedelem/ch22.html